

Име

Държавно лесничество "Варна", административна принадлежност РУГ Варна.
Лесоустройствен проект 1997 година, ревизионен период 1985-1995.

Местонахождение

ДЛ "Варна" носи името на град Варна, където е седалището на неговото административно управление. На североизток граничи с ДЛ "Балчик", на север с ДЛ "Добрич", на запад с ДЛ "Суворово" и "Провадия", на юг с ДЛ "Шерба" и "Старо Оряхово" и на изток с акваторията на Черно море.

ДЛ "Варна" е разположено на територията на четири общини - гр. Варна, с. Аврен, с. Аксаково, гр. Белослав. Населените места по общини са:

Община Варна - град Варна, с.Тополи, с.Казашко, с.Звездица, с.Каменар, кв.Виница, кв.Владислав Варненчик, кв.Аспарухово, кв.Галата и големите курортни комплекси: "Златни пясъци", "Чайка", Св.см.Константин и Елена".

Община Белослав - гр.Белослав, с.Константиново, с.Страшимирово, с.Езерово, с.Разделна.

Община Аксаково - с.Аксаково, с.Игнатиево, с.Слънчево, с.Изворско, с.Зорница, с.Любен Каравелово, с.Водица, с.Крумово, с.Радево, с.Засмяно, с.Ботево, с.Новаково, с.Въглен, с.Яребична, с.Долище, с.Климентово, с.Генерал Кантарджиево, с.Осеново, с.Кичево, с.Куманово, с.Орешак.

Община Аврен - с.Аврен, с.Здравец, с.Бенковски, с.Приселци, с.Близнаци, с.Болярци, с.Равна гора, с.Китка, с.Круша, с.Садово, с.Добри дол, с.Синдел, с.Казашка река, с.Юнак, с.Дъбравино, с.Падина, с.Тръстиково, с.Султанци.

Географско положение

ДЛ "Варна" се намира в източната част на Северна България - непосредствено до Черно море. То представлява отделни откъснати един от друг средно големи и големи комплекси гора, пръснати между работните земи.

Лесничеството има приблизително форма на правоъгълник, с дължина от север на юг - 54 км и ширина от запад на изток - 35 км.

Релеф

Релефът на ДЛ "Варна" е хълмисто-равнинен. Вертикалното разположение е слабо изразено, превишенията между доловете и билата са незначителни - от порядъка на няколко десетки метра. Само във водосбора на река Батова теренът е по-пресечен с рязко изразени долове. Билата обаче никъде не са ясно очертани.

Сравнително високите и равни части на терена се проектират главно в североизточна и югозападна посока. По-големи плата са Франгенското и Авренското (Момино), но се срещат и по-малки такива, особено в района на село Долище.

Лесничеството попада между надморски височини 0 метра покрай Черно море и 350 метра в местността Михлюза на север от село Аксаково.

Таблица № 1

за разпределението на дървопроизводителната площ според наклона на терена

Степен на наклона	Площ в хектари	%
равно (0-4)	6428,8	22,4
полегато (5-10)	10874,0	37,9
наклонено (11-20)	8447,8	29,4
стръмно (21-30)	2535,7	8,8
мн.стръмно (над 31)	421,0	1,5
Общо:	28707,3	100,0

Хидроложки условия

Хидрографската мрежа в района е изградена от сравнително къси и широко разлати долини, но водните течения са маловодни и често пресъхват. На територията на лесничеството протичат три по-големи реки - Камчия, Провадийска и Батова.

Река Камчия е една от големите български реки. В част от долното си течение тя служи за южна граница на лесничеството. Реката е коригирана и обхваната с диги, което наред с хълмистия характер на бреговете определя и слабото разпространение на

алувиални почви. Притоците и в района на стопанството са непостоянни и протичат в широки долини. Най-значителен е Авренски дол.

Провадийска река, заедно с Белославското и Варненско езера, дели лесничейството на две почти равни части. Поради изграждането на пристанище "Варна-запад" и фериботния комплекс, езерата и свързващия ги канал са силно променени, а водата в тях е солена.

Най-добре изразено водно течение има река Батова. Тя води началото си от местността "Чатал дол" и тече първо в източна, а след това в североизточна посока, докато напусне границите на лесничейството. Тя не пресъхва, но дебита и е непостоянен. По-значителен приток е Джевезливска река. И по двете реки има изградени водохващания, около които са обособени вододайни зони.

Други по-важни реки и долове са Осеновска река, която извира от местността "Букова нива" и тече в североизточна посока, и Пашов дол", който извира от местността "Харамията" и се влива в Черно море.

Суходолията в района на стопанството през по-голямата част от годината са безводни. На много места се изградени микроязовири, като по-големи са в землищата на селата Ботево, Капитан Радево и Здравец.

Геоложки строеж

В геолого-петрографско отношение районът на ДЛ "Варна" е твърде еднообразен, като скалите са седиментни. Основните скали, върху които са се образували почвите, са представени от стари и средно възрастни варовици. Те са дълбоко изветрели и се отличават с голяма водопропускливост, което в комбинация с малкото количество валежи обуславя безводността на района и голямата дълбочина на подпочвените води.

Климатични условия

Според класификационната схема на Събев и Станев (Климатични райони на България и техният климат, 1963), територията на лесничейството попада в Континентално-средиземноморската климатична област, Черноморска климатична подобласт, Климатичен район на Северното Черноморие.

Климатичният район на Северното Черноморие обхваща най-източната част на Дунавската равнина, като западната му граница е на около 40 километра от брега на Черно море. Климатът в района се формира под комбинираното влияние на атмосферната циркулация в тази част на Балканския полуостров и на Черно море. Климатичният район на Северното Черноморие се характеризира със сравнително мека зима. Средните температури през най-студения месец януари са положителни +1,2°C (Варна). Под действие на североизточния пренос на въздушни маси не са рядкост резките застудявания, придружени с поледици и силни северни и североизточни ветрове (5,9-7,1 м/сек). Пролетта е сравнително по-студена от есента, като трайното задържане на средните температури над +10°C настъпва през средата на април. Лятото под въздействие на бризовете е сравнително прохладно. Средните юлски температури са в рамките от +21°C до +22,5°C. Относителната влажност на въздуха и през лятото не пада под 70%, което е една висока стойност за равнинните райони на страната. Есента е топла. Средната температура през октомври е с 3-4°C по-висока от тази през април. Това създава добри условия за развитие на дървесна растителност с дълъг вегетационен период.

Във валежно отношение районът на Северното Черноморие се характеризира като един от най-сухите в България. Количеството на валежите е от 480 до 580 мм, като най-много валежи падат през юни и в края на есента, а най-малко в края на лятото.

Снежната покривка се задържа около 20 до 60 дни. Неблагоприятно въздействие оказват силните студени ветрове, съпроводени с поледици през зимата. Те не са фатални за естествената широколистна растителност в района, но бързо растящите вечнозелени видове и най-вече морският бор често са с характерни изкривявания. Наблюдаваните снеголоми и снеговали нямат масов характер и са резултат не толкова на мокри снегове, колкото на неподходящ състав и на неизведени сечи.

Данни за температурата на въздуха и за количеството на валежите са представени съответно в *Таблица № 2* и *Таблица № 3*.

*Таблица № 2
за температурата на въздуха*

Климатичен район, горскорастителен подпояс	Средна годишна температура	Средна годишна абсолютна минимална	Средна годишна абсолютна максимална
Северно Черноморие	10,0 / 12,0	-18,5 / -24,5	34,5 / 41,5
M-I-2	10,6 / 11,7	-22,9 / -35,5	38,5 / 43,5
T-I-2	9,3 / 12,6	-20,0 / -32,4	36,2 / 39,9

Таблица № 3
за количеството на валежите

Климатичен район, горскорастителен подпояс	Сума валежи годишно в мм	Месец с максимална валежна сума	Месец с минимална валежна сума
Северно Черноморие	480-580	X, XI	VIII, II
M-I-2	493-661	VI	II, III
T-I-2	517-837	V, VI (X, XI)	VIII, II

Почви

На територията на ДЛ "Варна" са установени следните типове и подтипове почви - тъмносиви, сиви и светлосиви горски почви, хумусно-карбонатни, пясъци и алувиални. Последните имат ограничено разпространение и са без стопанско значение.

Таблица № 4
за разпределението на дървопроизводителната площ по почвени типове

Типове горски почви	Площ в ха	%
алувиална	42,1	-
пясъци	990,6	3,6
сива горска	16467,1	57,4
тъмносива горска	8768,7	30,5
светлосива горска	1198,4	4,2
хумусно-карбонатна	1240,4	4,3
Всичко:	28707,3	100,0

Характерна особеност за ДЛ "Варна" е наличието и на трите основни вида ерозия - водна, ветрова и брегова (абразивна). Ветровата ерозия е разпространена само в района на "Побитите камъни" и се изразява в непрекъснато изнасяне на несвързаните пясъчинки от голите площи. Брегова ерозия съществува в района около нос Галата и района на юг от него, където брегът е стръмен. Изразява се предимно във формирането на свлачища, които периодично се задействат и затрудняват максимално растежа на дървесната растителност. Водна ерозия е констатирана най-вече по стръмния скат на Франгенското плато и районите на юг от Белославско и Варненско езера. От ерозионни процеси са засегнати 532,8 ха или 1,7% от общата площ на лесничеството.

Растителност

Територията на ДЛ "Варна" попада в две горскорастителни области. Почти 2/3 от площта (72,5%) попадат в Тракийската горскорастителна област - подобласт Варненско-Бургаско Черноморие. В Мизийската горскорастителна област попада 27,5% от площта на лесничеството, от която в подобласт Лудогорие -7,5% и в Шуменско-Провадийски плато -20,0%. Границата между двете области минава по пътя Варна - Толбухин на север от село Изворско и по оста град Белослав - село Здравец - село Китка.

Поради малката разлика в надморските височини територията на лесничеството попада в един пояс с два подпояса, а именно:

M(T)-I - Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-600/700 м н.в.)

M(T)-I-1 - Подпояс на крайречните и лонгозни гори (0-600/700 м н.в.)

M(T)-I-2 - Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-400/500 м н.в.)

Естествената растителност в първия подпояс е представена от смесени насаждения от полски ясен, върба, бяла топола и габър с участие на елша и летен дъб. По своя характер това са типично лонгозни гори. Възобновяването е добро и е предимно от

полски ясен и мекиш. Срещат се много увивни растения (бръшлян, повет, дива лоза), които заедно с гъстия подлес от глог, аморфа и други затрудняват стопанисването на насажденията.

Облика на равнинния подпояс дават издънковите дъбови гори. Те са предимно чисти и смесени церови с участие на габър, клен и сребролистна липа на север и благун на юг. Само в най-южните части на лесничеството преобладават благуновите гори. На хумусно-карбонатни почви участие в състава имат косматият дъб и мъждрянът. Възобновяването е по-добро в северозападната част на лесничеството, но там на места протича смяна на цера с клен и габър. На юг от Аспарухово в подлеса доминира мъждрян, който силно затруднява семенното възобновяване на дъбовете. От храстите са разпространени най-вече келяв габър, глог, дрян и драка, които особено в района на с. Долище и на юг от гр. Белослав и с. Константиново са с голям процент на покритие и силно затрудняват дори проникването в насажденията.

От създадените култури най-разпространени са тези от черен бор, акация, сребролистна липа, кедри, червен дъб, тополи и орех. По-рядко са използвани бял бор, морски бор, дуглазка, цер, миризлива върба, копривка, бреза, люляк, махалебка, ясени, цариградски лешник, чинар и други. Ефектът е различен за различните видове. В по-добро състояние са кедрите, липите и червеният дъб, а черният бор - на отделни места. При акацията влошеното състояние се дължи преди всичко на несвоевременното извеждане на главни сечи. Общо за лесничеството може да се каже, че всички иглолистни насаждения са с вторичен произход.

Таблица № 5
Разпределение на площта по дървесни видове

Дървесни видове	Сегашен състав		Бъдещ състав	
	Залесена площ в ха	в %	Залесена площ в ха	в %
Бял бор	72,6	0,3	-	-
Смърч	2,1	-	0,2	-
Черен бор	2215,2	7,9	966,8	3,4
Дуглазка ела	44,6	0,2	15,2	0,1
Лиственица	0,8	-	0,7	-
Веймутов бор	1,3	-	1,2	-
Елдарски бор	0,7	-	0,7	-
Гръцка ела	1,7	-	2,0	-
Испанска ела	0,3	-	0,3	-
Сребриста ела	0,9	-	0,9	-
Атласки кедър	59,9	0,2	210,8	0,7
Деодарски кедър	45,1	0,2	48,0	0,2
Ливански кедър	83,6	0,3	292,8	1,0
Кипарис	7,9	-	10,7	-
Блатен кипарис	0,4	-	0,4	-
Лъжекипарис	0,3	-	0,3	-
Сребрист смърч	0,2	-	0,2	-
Туя	0,7	-	0,7	-
Хималайски бор	0,8	-	0,6	-
Морски бор	98,1	0,4	52,6	0,2
Червен дъб	131,3	0,5	430,8	1,5
Зимен дъб	83,5	0,3	95,7	0,3
Летен дъб	13,0	-	96,4	0,3
Благун	4994,4	17,7	4807,5	17,1
Цер	12024,3	42,8	13641,3	48,6
Габър	1565,6	5,6	1531,8	5,5
Бряст	37,3	0,1	21,7	0,1
Трепетлика	3,8	-	0,6	-
Явор	9,7	-	47,4	0,2
Бреза	12,9	-	1,4	-
Мъждрян	290,0	1,0	144,5	0,5
Орех	99,7	0,4	90,7	0,3
Акация	2193,3	7,8	2300,9	8,2
Космат дъб	241,8	0,9	193,9	0,7
Келяв габър	2247,5	8,0	613,7	2,2
Айлант	8,6	-	20,9	0,1
Бадем	5,2	-	5,2	-
Брекиня	3,8	-	10,0	-
Източен бук	219,5	0,8	297,4	1,1

Върба	35,2	0,1	2,3	-
Миризлива върба	21,5	0,1	23,2	0,1
Гледичия	32,7	0,1	32,6	0,1
Джанка	0,8	-	-	-
Корков дъб	1,3	-	-	-
Елша	1,8	-	1,7	-
Кестен	1,8	-	1,8	-
Конски кестен	0,4	-	5,8	-
Клен	174,1	0,6	168,6	0,6
Копривка	11,5	-	10,2	-
Круша	0,2	-	-	-
Турска леска	4,6	-	1,8	-
Дребнолистна липа	4,0	-	2,4	-
Едрolistна липа	12,1	-	19,8	0,1
Сребролистна липа	602,8	2,3	1572,1	5,7
Люляк	19,6	0,1	10,5	-
Махалебка	38,7	0,1	47,7	0,2
Мекиш	3,9	-	2,4	-
Черен орех	3,9	-	15,5	0,1
Скоруша	-	-	0,3	-
Черница	11,5	0,1	2,0	-
Чинар	27,6	0,1	12,4	-
Шестил	0,9	-	2,4	-
Явор негундо	0,2	-	-	-
Американски ясен	2,0	-	2,0	-
Планински ясен	9,9	-	20,9	0,1
Полски ясен	67,7	0,3	89,3	0,3
тп Bachelieri	6,6	-	-	-
тп I-214	70,4	0,3	95,5	0,4
тп Regenerata	42,2	0,2	0,3	-
тп Vernirubens	30,9	0,1	-	-
Бяла топола	29,9	0,1	1,4	-
Пирамидална топола	0,4	-	-	-
Черна топола	0,8	-	-	-
Котонеастер	0,1	-	-	-
Маклура	0,2	-	0,2	-
Златен дъжд	0,5	-	0,5	-
Зарзала	0,1	-	-	-
Райска ябълка	0,7	-	-	-
Аморфа	0,3	-	0,3	-
Цариградски лешник	17,0	0,1	6,4	-
Тамарикс	1,9	-	1,1	-
Птиче грозде	0,3	-	0,3	-
ВСИЧКО	28115,4	100,0	28110,5	100,0

Характеристика на горския фонд

Общата площ на ДЛ "Варна" е 32038,1 хектара, в това число Горски пасища - 1453,6 хектара и ПП "Златни пясъци" - 1255,3 хектара.

Освен лесоустойственият проект на ДЛ "Варна" са изработени още:

1. Лесоустойствен проект на горите, предоставени от държавният горски фонд (ПГФ) с обща площ 231,3 хектара, от която залесена 216,4 хектара и незалесена 14,9 хектара.
2. Лесоустойствен проект на горите, създадени върху селскостопански фонд (ССФ) с обща площ 734,3 хектара, цялата залесена.
3. Лесоустойствен проект на изключените и неустойвени гори (Изкл.) с обща площ 1107,8 хектара, цялата залесена.

Общо на други ведомства са предоставени без да се изключват от горския фонд 285.5 хектара.

Таблица № 6
Разпределение на общата площ по вид на земите

Вид на земите	Площ в ха	%
Залесена площ	28115,4	92,0
Незалесена дървопроизводителна площ	591,9	1,9
Недървопроизводителна площ	1877,2	6,1

Горски пасища	1453,6	-
ОБЩО:	32038,1	100,0
в тч дървопроизводителна площ	28707,3	93,9

Таблица № 7
Разпределение на общата/залесената площ по вид на горите

Вид на горите	Площ в ха	%
Иглолистни	3216,5 / 2911,9	
Широколистни високостъблени	1795,3 / 1403,2	
За реконструкция	4792,1 / 2869,0	
Издънкове за прерастване	-	
Издънкове за превръщане	19333,9 / 18443,7	
Нискостъблени	2900,3 / 2487,6	
ВСИЧКО:	32038,1 / 28115,4	100,0

По голямата част от горите са със специално предназначение – 20941,1 хектара или 65,4%, от които залесената площ е 19033,5 хектара. Горите със стопанско предназначение заемат площ от 9643,4 хектара (30,1%), от които залесената площ е 9081,6 хектара. Горските пасища са с площ 1453,6 хектара (4,5%).
Разпределението на горите и голите горски площи по групи гори и функции е дадено в Таблица № 9.

Таблица № 8
Разпределение на общата площ по групи гори и функции

Групи гори	Иглолистни		Широколистни		Всичко	
	обща площ	залесена	обща площ	залесена	обща площ	залесена
ДС Функции	613,6	557,9	9029,8	8523,7	9643,4	9081,6
Защитни	661,8	607,9	2067,6	1813,9	2729,4	2421,8
Рекреационни	1768,2	1601,1	11425,5	10497,8	13193,7	12098,9
Защитени	122,9	95,8	1314,3	1109,2	1437,2	1205,0
Други	50,0	49,2	3530,8	3258,9	3580,8	3308,1
Общо ЗРЗТ	2602,9	2354,0	18338,2	16679,8	20941,1	19033,8
Общо ДСФ+ЗРЗТ	3216,5	2911,9	27368,0	25203,5	30584,5	28115,4
Горски пасища	-	-	1453,6	-	1453,6	-
ОБЩО	3216,5	2911,9	28821,6	25203,5	32038,1	28115,4

В лесоустройственият проект от 1985 година е предвидено общо ползване за ревизионния период от 1985-1995 вкл. в размер на 404536 куб.м с клони (331710 куб. м без клони) или средно годишно 36776 куб.м, от което 20145 куб.м годишно от главни сечи и 16631 куб.м годишно от отгледни сечи и санитарни сечи. Отсечени са общо 359739 куб.м (средно годишно 32704 куб.м) или 88,9% от предвиденото. Изпълнението от главни сечи е 212167 куб.м (ср. год. 19288 куб.м) или 95,7%, а от отгледни и санитарни сечи 147572 куб.м (ср. год. 13416 куб.м) или 80,7% от предвиденото. Настоящото лесоустройство предвижда общ добив от 660935 куб.м без клони или 199,3% повече спрямо миналото лесоустройство – 389140 куб.м без клони добив от главни сечи и 67480 куб.м без клони от отгледни и санитарни сечи.

Санитарно състояние на гората

ДЛ "Варна" е типичен пример за влошаване санитарното състояние на издънковите дъбови гори напоследък, както и на културите от черен бор. Състоянието на издънковите гори от такива основни дървесни видове за района като: благун, цер, черен бор, акация, може да се определи като влошено. В значително по-добро състояние са издънковите насаждения от габър и особено от източен бук. На север от Варненското и Белославското езера, състоянието на издънковите насаждения от цер, габър и източен бор е много добро. Това е северната част на стопанството. Тук повредите са незначителни. Не е така в южната част на стопанството (на юг от Варненското и Белославското езера). От прогресиращ процес на силно съхнене са засегнати дървесни видове като благун, цер, червени бор, акация и други. Засегнатите от различни повреди са 6722,2 хектара от залесената площ на стопанството, което 23,9%.

Най-засегнати са смесените церово-благунови насаждения и то по-тежко благуна - 19,9%. Загинали насаждения няма. Общо засегнатите церови насаждения са 25,2% от общата им площ. В по-лошо състояние са чистите и смесените благунови насаждения - 54,6% от общата им площ са засегнати от съхнене. От акациевите култури и насаждения са засегнати от съхнене - 28,8% от общата им площ, и то изцяло тези, които са над 20 години. От иглолистните най-силно е засегнат черният бор. Повредените насаждения са 12,6% от общата площ на чер боровите култури. Суховършието е най-масовата повреда на горите в лесничеството, като засега е в лека степен. Засегнати са 11660,6 хектара, като най-силно страдат следните дървесни видове: благун, черен бор, цер и акация над 20 години, както и тополи над 15 години. Другите видове повреди като снеговал и снеголом, гниене, повреди от дивеч и от паша са на незначителна площ и малки стопански загуби.

Странични ползвания

Таблица № 9
За страничните ползвания

Странични ползвания	Мярка	Предвидено по ЛУП (1985-1995) средногодишно	Реализирано средногодишно	Предвидено по ЛУП (1996-2005) средногодишно
Паша - площ	хектари	6983,6	15122,8	7702,0
Едър добитък	брой	4066	2223	7702
Дребен добитък	брой	25395	57170	40023
Сено	тона	11	-	4
Листников фураж	пр.куб.м	230	-	200
Горски плодове	тона			2
Билки	тона			2
Гъби	тона			1
Добив на: орехи дини	тона	12	17	0,6 40
Пикирани фиданки	брой			4000
Елхи	брой	-	320	

Лечебни растения

В района на ДЛ "Варна" има сравнително голямо разнообразие от лечебни растения, някои от които са характерни само за Черноморското крайбрежие. По-голяма част от тях са тревисти растения и по-малко храсти или дребни дръвчета. Разпространени са единично или на по-големи или по-малки популации. Разумното ползване е най-сигурния път за защита на находищата, като видовете, чиито запасите са силно намалели и има опасност от пълното им унищожаване, се поставят под ограничителен режим или пълна забрана. По-известните лечебни растения на територията на ДЛ "Варна" са следните:

- Глог (*Crataegus monogyna* L.). Среща се навсякъде, като подлес в изредените дъбови гори, единично и на групи по голите площи, обрасли с тревна растителност.
- Шипка (*Rosa canina* L.). Расте по периферията по горите, голините и поляните.
- Трънка (*Prunus spinosa* L.). Разпространена главно край пътищата, в покрайнините на дъбовите гори и на групи по голините и поляните.
- Смардлика (*Cotinus coggygria* Scop.). Повсеместно разпространен храст в изредените дъбови гори на сухи месторастения
- Драка (*Paliurus spina-christi* Mill). Храст, разпространен в силно изредените дъбови гори на варовити терени, по затревени площи на припечни склонове. Образува почти чисти съобщества по голини и поляни.
- Кисел трън (*Berberis vulgaris* L.). Расте по сухи и каменливи места в изредени гори предимно на варовита скална основа. Среща се в района на с.Белослав и с.Слънчево. Вид под закрила на закона и с ограничителен режим на ползване.
- Див чемшир, залист (*Ruscus aculeatus* L.). Разпространен под склопа на средно и силно изредени дъбови гори единично и на групи, като на места затруднява естественото възобновяване на насажденията. По-големи площи заема в района на юг от Варненското езеро. Запаси са силно ограничени, поради ниския темп на възобновяване, но няма ограничителен режим за ползване.

- Жълт кантарион (*Hypericum perforatum* L.). Разпространен повсеместно единично и на групи по затревените голи площи и край пътищата. В големи количества се среща по горските сечища и изоставените дивечови ниви (района на с.Долище).
- Бял равнец (*Achillea millefolium* complex). Обхваща група видове равнец: бял равнец (*A. millefolium*); влакнест равнец (*A. setacea*); обикновен равнец (*A. collina*); панонски равнец (*A. ranonica*). Среща се масово и единично край пътищата, по периферията на гората, в изоставени дивечови ниви и просеки.
- Зайча сянка (*Asparagus officinalis* L.). Расте главно на свежи месторастения в изредените дъбови гори на дълбоки почви.
- Обикновен риган (*Origanum vulgare* L. ssp. *vulgare*). Среща се из храсталаци, изредени гори, поляни, голини, просеки и изоставени ниви.
- Мащерка (*Thymus* sp. *diversae*). Расте по слънчеви скалисти места, поляни, голини и просеки.
- Синя жлъчка (*Cichorium intybus* L.). Повсеместно разпространено растение край пътища, изоставени земеделски площи и голини на припечни месторастения.
- Иглика (*Primula veris* L.) Повсеместно разпространена под склопа на изредените дъбови гори.
- Маточина (*Melissa officinalis* L.). Среща се на свежи месторастения покрай горски пътища, в микропонижения на влажни места.
- Червен кантарион (*Centaureum erithraea* Rafn). Среща се единично на свежи месторастения, затревени голи площи, просеки, дивечови ниви. Видът е с ограничителен режим за събиране.
- Червен божур (*Raemonia peregrina*). Среща се в силно изредени дъбови гори и храсталаци, единично и на малки групи по сухи и свежи месторастения. Растението е под закрила с ограничения в режима на ползване.

От същото сем.Божурови (*Raemoniaceae*) в района на с.Белослав се среща теснолистен божур (*P.tenuifolia*), който е застрашен от изчезване вид и е записан в Червената книга на НР България.

- Мразовец, кърпи кожух (*Colchicum autumnale* L.). Расте по голите затревени площи на сухи и свежи месторастения.

Южно от Белославското езеро в района на с.Белослав, с.Разделна, с.Синдел се среща жълт мразовец. Видът е под закрила с ограничителен режим на събиране. Записан в Червената книга на НР България.

- Сантонинов пелин (*Artemisia santonicum*) и морски пелин (*A.lerchiana*) се срещат единично. По-големи запаси от морски пелин има в местността "Пода". Морският пелин е защитен от Закона, а сантониновия е вид под закрила с ограничителен режим на ползване.
- Ефедра (*Ephedra distachya* L.). Расте по сухи, скалисти и пясъчливи места. Разпространена в района на м. "Побитите камъни". Защитен от Закона вид.
- Папаронка (*Glaucium flavum* Miller). Расте по крайморските пясъци. По-значителни местообитания на вида има в района на с.Белослав. Вид под ограничителен режим на ползване.
- Жълт смил (*Helichrysum arenarium* Moench). Расте по сухи, пясъчливи и тревисти места. По-значителни популации има в местността "Побитите камъни". Вид под закрила с ограничителен режим на ползване.

Видове от "Червена книга на НР България" и защитени от закона

В района на ДЛ "Варна" има много растителни видове, които се срещат рядко, някои са застрашени с изчезване, а има и такива, които вече не се срещат. Растенията, включени в Червената книга на България, които се срещат на територията на ДЛ "Варна", са над 40 вида и подвида основно тревисти растения и единично храсти или малки дръвчета.

Изчезнали видове и подвидове

- Тетрагонолобус (*Tetragonolobus maritimus* L.). Вид, обитаващ влажни и мочурливи места на морското равнище. Срещан е край Варненското езеро.
- Черноморско великденче (*Veronica euxina* Turill). Български ендемит. Срещан южно от Варна по хълмистите терени из дъбовите изредени гори, върху пясъчливи почви.

Застрашени от изчезване видове и подвидове

- Сирения (*Sirenia sana*). Тревисто растение, среща се по варовити пясъци край с.Белослав и в местността “Побити камъни”.
- Седефче (*Ruta graveolus L.*). Лекарствено растение. Расте на сухи каменливи места, предимно варовици, в съобщества от келяв габър, люляк по Черноморското крайбрежие.
- Ракитник, облепиха (*Hippophae rhamnoides*). Бодлив храст или малко дръвче. Расте на чакълести и песъчливи места, по сухи и скалисти склонове.Среща се около н.Галата и на юг по крайбрежната ивица около м. “Пашов дол”.
- Възлоцветна целина (*Apium nodiflorum L.*). Тревисто растение, расте по заблатени и мочурливи места. Среща се край Белославското езеро и в района на курорта “Св.Константин”.
- Широколистна гърлица (*Limonium latifolium Sn*). Расте на каменисти и песъчливи почви край Белославското езеро.
- Тойна (*Trachomitum venetum L.*). Расте по крайбрежните пясъци около гр.Варна.
- Кадифено великденче (*Veronica spicata L.*). Разпространено на хумусно-карбонатни почви из редки гори и сухи тревисти места по Черноморското крайбрежие на север от гр.Варна.
- Незабележима мехурка (*Utricularia neglecta Lehm*). Расте в бавно течащите води и разливи единично и на малки групи в Белославското езеро.
- Спирелолистен оман (*Inula spiraeifolia L.*). Расте по влажни тревисти и каменливи места, в редки гори на хумусно-карбонатни почви по Варненското крайбрежие.
- Азиатска мишовка (*Minuartia mesogitana*). Разпространена около Варна на песъчливи терени.
- Кавказки пелин, кавказка артемизия (*Artemisia pedemontana. Balbis*). Многогодишно тревисто растение. Обитава сухи и скалисти припечни места. Среща се около м.Галата.

Редки видове и подвидове

- Българско диплахне (*Diplachne bulgarica Borum*). Разпространено на сухи каменливи варовити почви около гр.Варна и с.Белослав.
- Влагалищна власатка (*Fesfuca vaginata Stoj.*). Тревисто растение, растящо на песъчливи почви и пясъци в мест. “Побити камъни” (между с.Слънчево и с.Белослав).
- Варненски пирей (*Agropyron varnense (Vel.) Hayek*). Расте на сухи тревисти и скалисти места по Черноморското крайбрежие.
- Дива ръж, горска ръж (*Secale silvestris Host.*). Разпространена по крайбрежните пясъци и дюни и на сухи тревисти места край морето.
- Безкоренчеста волфия (*Wolffia arrhiza L.*). Обитава заблатени места (стария канал между Белославското и Варненското езера).
- Твърдолистна песъчарка (*Arenaria rigida Bieb.*). Среща се на дълбоки песъчливи почви в района на мест. “Побити камъни”.
- Тройновилужна мишорка (*Gipsophila trichotoma Wend*). Разпространен вид по цялото Черноморско крайбрежие на сухи песъчливи и глинести почви.
- Кладованов карамфил, унгарски карамфил (*Dianthus kladvanus Degen*). Тревисто растение. Среща се в района на с.Белослав на скалистите и песъчливи почви.
- Картъловиден карамфил (*Dianthus nardiformis Janka*). Балкански ендемит. Обитава песъчливи, каменисти и варовити сухи места около с.Белослав и в мест. “Побити камъни”.
- Веленовскиев горски вечерник (*Hesperis sylvestris Crantz subsp. velenovskyi Fritsch*). Балкански ендемит. Разпространено растение в района на с.Синдел по каменисти места в широколистни гори и храсталаци.
- Лепидотрихум (*Lepidotrichum uechtritzianum*). Среща се по затревени пясъци (мест. “Побити камъни”) и по плажните ивици край морето.
- Татарско зеле (*Cratme tararia Sebok*). Видът е разпространен в района на парк “Златни пясъци” на песъчливи и сравнително мощни почви, единично или на малки групи.
- Хьофтианово часовниче (*Erodium hoeffianum C.A.Mey*). Повсеместно разпространен вид единично и на малки групи по сухи тревисти и каменливи места, обрасли с храсти.

- Морски ветрогон (*Eryngium maritimum* L.). Среща се по Черноморското крайбрежие на сухи тревисти и каменливи места единично и на групи.
- Морски копър (*Crithmum maritimum* L.). Повсеместно разпространен вид по крайбрежните скали.
- Гмелинова гърлица (*Limonium gmelini*). Разпространен вид по засолен глинести почви в низините край морето (с.Белослав).
- Солданелово чадърче (*Calystegia soldanella* L.). Обитава крайбрежните влажни пясъци около с.Галата.
- Българско еньовче (*Galium bulgaricum* Vel.). Български ендемит. Разпространено из смесени гори и храсталаци край р.Батова.
- Дренче, жабетина (*Callitriche stagnalis* Scop.). Среща се по заблатени места, понижения и разливи по реки. (с.Орешак).
- Морски ранилист (*Stachys maritima* Gouan.). Среща се повсеместно по крайморските пясъци.
- Рогат живовляк (*Plantago cornuti* Gouan). Расте на слабо залесени пясъчливи почви, с пролетно преовлажняване в състава на редки треви. Находищата попадат в парк "Златни пясъци".
- Дориев спореж (*Senecio doria* L.). Разпространен из редки горички на влажни и тревисти места около Варна.
- Извит магарешки бодил (*Carduus rmcinatus* Bied). Повсеместно разпространен по Черноморското крайбрежие на сухи варовити, тревисти места.
- Пустинна паламида (*Cirsium alatum* (S.Ср.Gmelin Bobrov). Разпространена край Варненското и Белославското езеро на крайморски солени пясъци и засолен почви.
- Сърпец (*Serratula bulgarica* Acht.et Stoj.). Балкански ендемит Расте по влажни ливади и тревисти места.
- Българско подрумче (*Anthemis virescens* Vel.). Български ендемит. Среща се по тревисти места в покрайнините на дъбовите гори на пясъчливи места, край Варненското крайбрежие.
- Пясъчно подрумче (*Anthemis regis-borisii* Stoj. et Acht.). Български ендемит. Расте единично около с.Белослав на пясъчливи и каменисти места.
- Блатен кострец (*Sonchus palustris* L.). Среща се единично из заблатени и мочурливи места край Белославското езеро и Варненското езеро.

Лов и риболов

Таблица № 10

Фауна – видов състав:

Клас	Разред	Видове
Бозайници	Чифтокопитни	сърна, муфлон, дива свиня
	Зайцеподобни	заек
	Гризачи	катерица, обикновено горска мишка, полска мишка, сив плъх, воден плъх
	Насекомоядни	таралеж, къртица
	Прилепи	остроух нощник, дългопръст нощник
	Хищници	чакал, лисица, дива котка, язовец, белка, видра
Птици	Кокошеви	фазан, яребица, пъдпъдък
	Гълъбови	гривяк, гургулица, гугутка
	Пеликанови	къдроглав пеликан, голям и малък корморан
	Щъркелови	лопатар
	Гъскови	зеленоглавка, зимно и лятно бърне; мигранти – голяма и малка белочела гъска, червеногуша гъска, сива гъска, ням лебед, червен ангъч, сива патица, потапница
	Дъждосвирици	малка рибарка
	Дневни грабливи	обикновен мишелов, голям и малък ястреб, белошипа и черношипа ветрушка, орел рибар, малък креслив орел
	Нощни грабливи	горска улулица, забулена сова, кукумявка

Влечуги	Костенурки	шипобедрена и шипоопашата костенурка
	Люспести	зелен гущер, жълтокоремник, слепок, пепелянка, обикновена водна змия, пъстър смок, смок мишкар, стрелец, вдлъбнаточел смок, безкрак гущер
Риби	Есетрови	моруна, есетра, чига, виза, пъструга
	Селдови	дунавска скумрия (карагъоз), малка дунавска скумрия (харип, блеч), дунавска пъстърва
	Щукови	обикновена щука
	Шаранови	див шаран, шаран, каракуда, толстолоб, платика, червеноперка, бабушка, распер, уклея, бяла мряна, морунаш, сом, гулеш, щипок
	Трескови	михалца
	Костурови	бяла риба, бибан, обикновен костур, попчета, слънчева риба

Защитени територии

На територията на ДЛ "Варна" се намират следните защитени обекти:

Народен парк "Златни пясъци" - с площ 1294,5 хектари

Природни забележителности:

1. "Долна капладжа", "Горна капладжа" - пещери в землището на гр.Белослав - подотдели 219 а, 220 и.
2. "Побити камъни" - скални образувания, група "Слънчево - запад" - на 1 км западно от с.Слънчево, обособени в подотдели 194 - в, г, о, п, 4, 5, 6.
3. "Побити камъни" - група "Слънчево - югоизток" - на 1 км югоизточно от с.Слънчево, обособени в подотдел 200 - ж, 1, 2.
4. "Побити камъни" - група "Център - север", на 18 км от Варна по шосето за София, обособени в подотдел 199 - 5.
5. "Побити камъни" - група "Център - юг", на 18 км от Варна по шосето за София, обособени в подотдел 203-1.
6. "Побити камъни" - група "Кариера - запад", на 19 км от Варна (по шосето за София), обособени в подотдел 205-5.
7. "Побити камъни" - група "Острия хълм", на 2 км, южно от "Център-юг", подотдели 204 - 8, 13, 15, 16; 209 - г, 2, 4, 6.
8. "Побити камъни" - група "Страшимирово" - на 2 км северозападно от с.Страшимирово, подотдели 202 - 9; 211 - 2.
9. "Побити камъни" - група "Петерлика" - на 1,5 км южно от Белослав - подотдел 221-3.
10. "Побити камъни" - група "Белослав - запад" - над гробището на с.Белослав, обособени в подотдели 212 - з, 8, 10.
11. "Побити камъни" - група "Големия връх" обособени в подотдели 212 - с, 15, 17 - 1,5 км югозападно от с.Белослав.
12. "Побити камъни" - група "Авренска поляна", на 2 км южно от гр.Белослав - подотдел 213 - 5.
13. "Побити камъни" - група "Пчелина", на 3 км югозападно от с.Аврен, обособена в подотдел 212 - б.
14. "Лиман" - в местността "Пашов дол", находище на морско зеле, раkitник, блатна тръстика и др., обособен в подотдели 337 - а, 2, 3, 4.
15. "Находище на раkitник" - особено в подотдел 320 - 10.

Исторически места:

1. "Аладжа манастир" - в Народен парк "Златни пясъци" - подотдели 148 - ф, 4, 5, 6; 150 - а-д; з, и, 1-7.
2. "Пашов дол" - място, където на път от Съветския съюз са слезли за партийна конференция през 1923 години Васил Коларов и Боян Българанов. Обособено е в подотдели 321 - н, о; 4, 5.
3. "Бункера" - Бивак на партизански отряд "В.Левски". Отделен в подотдел 49-б.
4. "Гроздов гроб" (Боаза) - Лобното място на Гроздьо Желев, командир на партизанския отряд "В.Левски", обособен в подотдел 454 - з.
5. "Устието на Камчия" - място, където през 1941 година слизат на път от Съветския съюз група членове на БКП, с цел организиране на съпротивителното движение в България. Отделено в подотдел 313 - е.

6. "Гроба на Илийката" - лобното място на партизанина Илия Димитров. Обособено в подотдел 32-4.
7. "Четал дѐре" - На това място през IX.1941 година се е състояла конференция на комунистите от с.Водица. Обособено в подотдел 15-5.
8. "До селото" - На това място е разположен първия трактор подарен на съвета в с.Водица от маршал Толбухин. Обособено в подотдел 18 - в.
9. "Големия трап". На това място през 1942 година се е състояло събрание на комунистите от "Варненската чета". Обособен в подотдел 17-1.

Вековни дървета: отдели и подотдели 358 - г; 150; 194 е, д, 4; 470 - 6; 375 - д-л.